

Zróżnicowanie poziomu rozwoju społecznego Polski

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Grafika interaktywna](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Zróżnicowanie poziomu rozwoju społecznego Polski

Źródło: [Pixabay License](https://pixabay.com), dostępny w internecie: pixabay.com.

Rozwój społeczny definiowany jest najczęściej jako proces społeczny (czyli zbiór lub zespół zjawisk wpływających na stan i właściwości określonej grupy społecznej), prowadzący do stałego wzrostu istotnych dla danej społeczności zmiennych. Z pojęciem rozwoju społecznego wiąże się także terminy takie jak postęp społeczny (proces zmian pozytywnych dla określonej społeczności) i regres społeczny (proces zmian negatywnych dla określonej społeczności). Istota rozwoju społecznego staje się oczywista, jeżeli zestawimy go z pojęciem rozwoju, a właściwie wzrostu gospodarczego. Otóż sam wzrost gospodarczy to jedynie większa zdolność społeczności do wytwarzania dóbr i usług zaspokajających jej potrzeby. Natomiast rozwój społeczny to podnoszenie jakości życia społeczności głównie poprzez długofalowe zmiany. Innymi słowy – do podniesienia jakości życia nie wystarczy sam wzrost gospodarczy, potrzebny jest jeszcze rozwój społeczny (rozumiany jako zwiększenie dostępności efektów rozwoju gospodarczego).

Jak wygląda zróżnicowanie poziomu rozwoju społecznego Polski? Czy pokrywa się ono ze zróżnicowaniem wzrostu gospodarczego? Jak polskie regiony wypadają na tle całej Unii Europejskiej?

Twoje cele

- Przedstawisz pojęcia rozwoju społecznego i postępu społecznego.

- Porównasz poziom życia ludności w wybranych województwach, powiatach.
- Wyjaśnisz przyczyny zróżnicowania poziomu rozwoju społecznego.
- Opiszysz pozycję polskich regionów ze względu na poziom rozwoju społecznego na tle Unii Europejskiej.

Przeczytaj

Współczesny świat wykazuje duże zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz powiązanego z nim poziomu jakości życia. W 1990 roku po raz pierwszy opublikowane zostały rankingi państw sporządzone na podstawie miernika zwanego **wskaźnikiem rozwoju społecznego (HDI)**. Wskaźnik ten uwzględnia kilka elementów dokonań państw w zakresie różnych aspektów życia społecznego, ekonomicznego i kulturalnego. Są to: przeciętna długość trwania życia, dostępność oświaty i poziomu wykształcenia, materialny standard życia określony wartością PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najwyższą wartość HDI osiąga m.in. w Norwegii, Kanadzie, Francji, Wielkiej Brytanii, Niemczech. Najniższą wartością charakteryzują się państwa afrykańskie, m.in. Sierra Leone, Burkina Faso, Tanzania. Polska osiąga bardzo wysoki poziom wartości HDI – charakterystyczny dla krajów bardzo wysoko rozwiniętych. W 2018 roku w rankingu rozwoju społecznego (HDI) Polska uplasowała się na 33. miejscu – trochę wyżej niż w roku 2017. Pierwsze miejsce na świecie zajęła Norwegia, a wśród państw UE pierwsze miejsce i trzecie w ogólnej klasyfikacji zajęła Irlandia.

Źródło danych: S. Otfinowska, *Polska coraz wyżej w rankingu rozwoju społecznego*, 18.03.2019, euractiv.pl (dostęp 17.06.2021).

“...**rozwój społeczny** rozumiany może być jako wzrost wolności ludzi oraz możliwości życia w taki sposób, jaki jest dla nich wartościowy. W tak rozumianym rozwoju chodzi więc o zwiększenie możliwości wyboru. Pojęcia wolności oraz „możliwości” (ang. *capabilities*) mają zdecydowanie szersze znaczenie niż pojęcia potrzeb podstawowych. Tak rozumiana jakość życia nie jest tworzona tylko przez przychód i bogactwo. Przychód nie określa, czy dana osoba jest zdrowa, czy też została wyposażona w wiedzę pozwalającą na zmianę jej pozycji społecznej.

Źródło: UNDP, *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012. Dostępne w internecie: euroreg.uw.edu.pl (dostęp 17.06.2021).

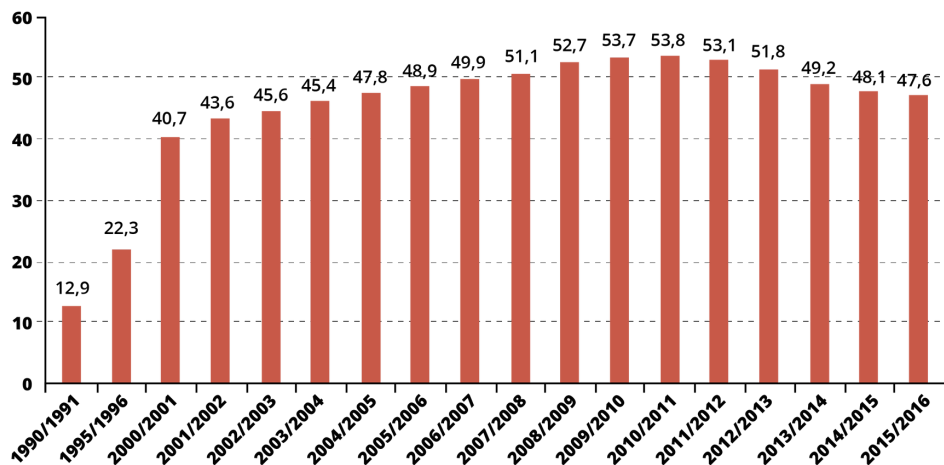
Postęp społeczny rozumiany jest jako zdolność społeczeństwa do zaspokajania podstawowych potrzeb swoich obywateli i używania narzędzi, które pozwalają podnosić jakość życia, uzupełnia się on z ideą zrównoważonego rozwoju. Sam wzrost PKB nie wystarczy, jeżeli głównym celem ma być poprawa jakości życia. W długoterminowej perspektywie poza PKB należy uwzględnić także wskaźniki społeczne.

Zróżnicowanie warunków życia powoduje, że w Polsce są regiony, do których chętnie przybywa coraz więcej osób, oraz takie, z których coraz więcej osób wyjeżdża. Porównanie poziomu rozwoju społecznego poszczególnych województw, powiatów czy gmin jest możliwe dzięki stosowaniu różnorodnych wskaźników. Mogą to być między innymi:

- ilość łóżek w szpitalach na 1000 mieszkańców,
- liczba lekarzy na 100 000 mieszkańców,
- odsetek analfabetów,
- liczba studentów na 1000 mieszkańców,
- odsetek ludności z wykształceniem wyższym i średnim,
- dzienna wartość kaloryczna diety,
- stały dostęp do internetu na 1000 mieszkańców.

Jednym z podstawowych wskaźników poziomu rozwoju społecznego jest dostęp do edukacji. Miarą powszechności kształcenia jest np. **współczynnik skolaryzacji brutto**. Jest to stosunek ogólnej liczby uczniów poszczególnych poziomów nauczania do liczby ludności ogółem, w grupie wiekowej odpowiadającej danym stopniom nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkolnictwie wyższym w Polsce wzrósł z 12,9% w roku akademickim 1990/1991 do 53,8% w roku akademickim 2010/2011, a następnie spadał, osiągając poziom 47,6% w roku akademickim 2015/2016.

Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 1990–2016

Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 1990–2016

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie danych studenckamarka.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Największe ośrodki akademickie zlokalizowane są w miastach o dużej liczbie mieszkańców i są to publiczne uniwersytety lub uczelnie techniczne. Od wielu lat Warszawa jest miastem, w którym uczy się największa liczba studentów w Polsce, znajduje się tam także

największa uczelnia – Uniwersytet Warszawski. W roku akademickim 2018/19 na 67 uczelniach w Warszawie kształciło się 219,6 tys. studentów. Stanowili oni 17,8% ogólnej liczby studentów polskich uczelni.

Źródło: studenckamarka.pl.

Edukacja wpływa w dużej mierze na dorosłe życie ludzi, m.in. przekłada się na wysokość zarobków oraz stan zdrowia. Stan zdrowia jest ważnym miernikiem poziomu życia ludności. W dużym stopniu zależy od jakości i dostępności opieki zdrowotnej i infrastruktury medycznej.

Ważnym wskaźnikiem w pomiarze rozwoju społecznego, który daje obraz stanu zdrowia społeczeństwa, jest przeciętna oczekiwana długość trwania życia.

Przeciętne dalsze trwanie życia w 2019 r. według województw

WYSZCZEGÓLNIENIE	MĘŻCZYŹNI					KOBIETY				
	w wieku lat									
	0	15	30	45	60	0	15	30	45	60
	ogółem									
POLSKA	74,1	59,5	45,1	31,3	19,3	81,8	67,2	52,4	37,8	24,2
dolnośląskie	73,5	59,0	44,7	30,8	19,0	81,3	66,8	52,0	37,5	24,1
kujawsko-pomorskie	73,7	59,2	44,9	31,1	19,0	81,0	66,6	51,8	37,2	23,7
lubelskie	73,9	59,3	45,0	31,3	19,3	82,4	67,9	53,1	38,5	24,8
lubuskie	72,9	58,3	44,0	30,2	18,4	81,0	66,3	51,6	37,0	23,6
łódzkie	72,5	57,9	43,6	30,2	18,6	81,0	66,4	51,7	37,2	23,8
małopolskie	75,3	60,7	46,2	32,2	19,9	82,7	68,0	53,1	38,5	24,7
mazowieckie	74,3	59,6	45,3	31,5	19,5	82,1	67,5	52,7	38,1	24,5
opolskie	74,5	60,0	45,7	31,8	19,3	82,0	67,4	52,6	38,0	24,2
podkarpackie	75,4	60,8	46,3	32,4	20,1	83,2	68,6	53,8	39,1	25,1
podlaskie	74,3	59,8	45,4	31,7	19,6	83,1	68,5	53,6	39,1	25,3
pomorskie	74,8	60,2	45,8	31,8	19,6	81,8	67,2	52,4	37,8	24,2
śląskie	73,8	59,3	44,9	31,1	19,1	80,8	66,3	51,5	37,0	23,6
świętokrzyskie	73,8	59,1	44,6	30,9	19,1	82,0	67,6	52,8	38,2	24,5
warmińsko-mazurskie	73,0	58,5	44,2	30,5	18,6	81,2	66,6	51,8	37,2	23,8
wielkopolskie	74,3	59,7	45,3	31,3	19,1	81,5	66,9	52,1	37,6	24,0
zachodniopomorskie	73,6	59,1	44,7	30,9	19,0	81,2	66,6	51,8	37,3	23,9

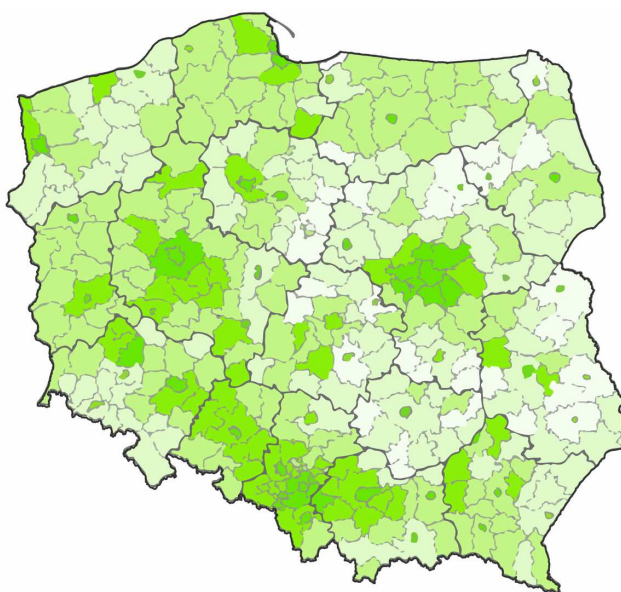
Przeciętne dalsze trwanie życia w 2019 r. według województw

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie danych stat.gov.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Wskaźniki zdrowia, edukacji i zamożności można zebrać w jeden wskaźnik **LHDI** – lokalny wskaźnik rozwoju społecznego.

Wskaźnik rozwoju społecznego
na poziomie powiatowym
przyjmuje wartości od 1 do 100

- bardzo wysoki (62,8–99,8)
- wysoki (44,2–62,7)
- średni (32,2–44,1)
- niski (22,4–32,1)
- bardzo niski (5,2–22,3)

Mapa rozwoju społecznego (LHDI – lokalny wskaźnik rozwoju społecznego) w Polsce w ujęciu powiatowym

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie UNDP, *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012, licencja: CC BY-SA 3.0.

WOJEWÓDZTWO	LHDI	HI	EI	WI
mazowieckie	60,21	58,18	61,68	60,84
małopolskie	51,93	69,10	57,65	35,15
pomorskie	51,14	71,28	47,16	39,79
wielkopolskie	50,22	63,32	50,19	39,86
śląskie	49,54	48,39	53,92	46,59
opolskie	46,95	59,76	55,94	30,96
dolnośląskie	46,34	47,61	48,79	42,84
podlaskie	44,40	66,08	51,60	25,67
lubuskie	44,36	54,72	47,21	33,79
podkarpackie	43,77	72,28	48,15	24,09
zachodniopomorskie	42,89	52,31	42,51	35,48
warmińsko-mazurskie	42,33	58,61	41,85	30,93
kujawsko-pomorskie	41,22	49,17	42,31	33,67
lubelskie	39,55	48,61	46,46	27,40
łódzkie	39,28	31,48	52,25	36,85
świętokrzyskie	36,78	45,95	39,18	27,62

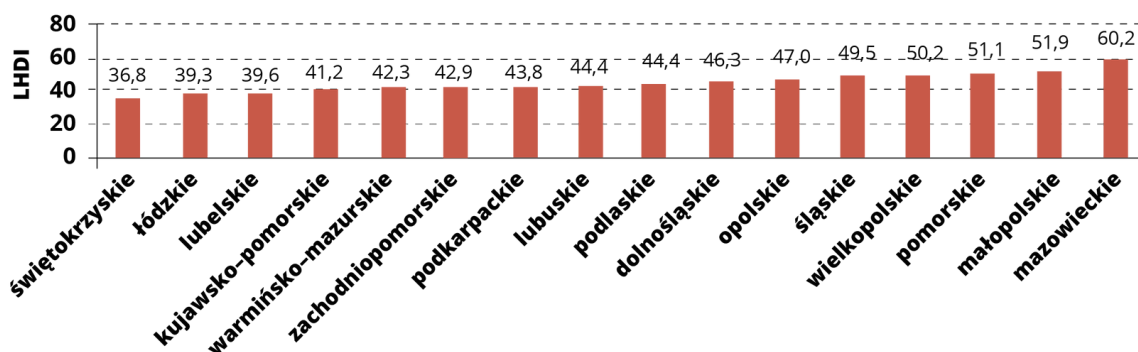
Wartość LHDI według województw z podziałem na: HI (wskaźnik zdrowia), EI (wskaźnik edukacji), WI (wskaźnik zamożności)

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie UNDP, *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012, licencja: CC BY-SA 3.0.

LHDI wykorzystuje następujące dane:

- zdrowie: oczekiwana dalsza długość trwania życia noworodka, współczynnik zgonów na nowotwory i choroby serca,

- edukacja: odsetek dzieci w edukacji przedszkolnej (przedział wiekowy 3–4 lata), średnia z wyników egzaminu ósmoklasisty (tylko dla części matematyczno-przyrodniczej),
- zamożność: średni poziom zamożności mieszkańców.

LHDI ogółem według województw

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie UNDP, *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012, licencja: CC BY-SA 3.0.

LHDI nie jest rankingiem powiatów i województw – pokazuje jedynie, w jaki sposób regiony osiągają taką, a nie inną wartość LHDI, np. przez dobrą alokację środków czy inwestycje w kapitał ludzki, co zwiększa tzw. „możliwości” ich mieszkańców.

Miarą rozwoju społecznego jest nie tylko ilościowy rozwój gospodarczy, ale również stopień uczestnictwa społeczeństwa w procesie wzrostu. Jeżeli państwo jest bogatsze, to więcej środków przeznacza na finansowanie sfery społecznej, na rozbudowę infrastruktury społecznej oraz na inwestycje, których efekty mogą być widoczne dopiero po wielu latach. Poziom rozwoju społecznego w konkretnym roku jest efektem odpowiednich inwestycji w kapitał ludzki w latach poprzednich.

W Polsce, tak jak w innych krajach, rozwój społeczny jest zróżnicowany przestrzennie. Oprócz tradycyjnych różnic rozwoju gospodarczego i poziomu życia, które są widoczne między miastami i obszarami wiejskimi oraz między wschodem i zachodem kraju, dynamicznie rośnie przewaga metropolii nad obszarami peryferyjnymi. Coraz wyraźniejsze są także kontrasty jakości życia wewnątrz dużych miast. Intensywny rozwój ciągle odnotowują miejscowości, na obszarze których wydobywa się lub przetwarza surowce mineralne. Zamożność samorządów przekłada się na nowe inwestycje podnoszące poziom rozwoju społecznego.

Przyczynami zróżnicowania poziomu rozwoju społecznego w Polsce jest nasza przeszłość historyczna (m.in. zabory, zmiany granic) oraz silny rozwój przemysłu w czasach PRL-u tylko w wybranych regionach. Transformacja społeczno-gospodarcza po 1990 roku oraz przystąpienie do UE przyczyniły się do poprawy poziomu rozwoju społecznego Polski.

W ostatnich latach największy wzrost wartości LHDI zanotowano w województwach lubuskim i łódzkim. W przypadku łódzkiego i lubuskiego znacząco przez ostatnie lata zwiększyła się przeciętna długość życia, relatywnie poprawiają się dochody mieszkańców. Jeżeli chodzi o powiaty, największa dynamika rozwoju miała miejsce w powiatach: nowosolskim, jaworskim, kolbuszowskim, łaskim, kępińskim, krakowskim, a także w miastach: Łódź (choć tutaj wynika to z wydłużania się średniej długości życia spowodowanego opuszczaniem miasta przez osoby w wieku produkcyjnym), Sopot i Biała Podlaska. Najmniejsze zmiany dotyczą powiatów: gołeniewskiego, starachowickiego, opatowskiego, sandomierskiego, buskiego, pyrzyckiego, myśliborskiego, choszczeńskiego, jeleniogórskiego, włoszczowskiego oraz pińczowskiego. Pogorszenie się wartości LHDI spowodowane jest często ujemnym przyrostem naturalnym, zwiększającą się liczbą zgonów, a także istotnym pogorszeniem się wyników edukacyjnych, np. w powiecie pińczowskim.

Źródło: UNDP, *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012. Dostępne w internecie: euroreg.uw.edu.pl (dostęp 17.06.2021).

Polecenie 1

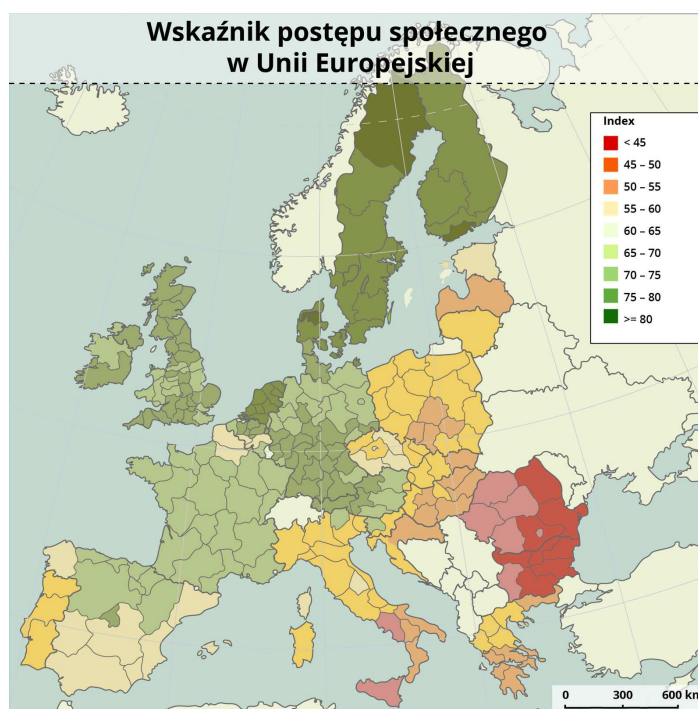
Korzystając z poniższego tekstu i mapy, porównaj pozycję wybranych polskich regionów na tle regionów UE we wskaźniku SPI EU (regionalny wskaźnik postępu społecznego UE). Wyjaśnij przyczyny różnic.

EU Regional Social Progress Index - SPI EU 2016 przedstawia obraz rozwoju społecznego w 272 regionach należących do 28 państw członkowskich UE w oparciu o wiarygodne źródła danych wspólnych dla wszystkich regionów, zarówno ilościowych (np. EUROSTAT), jak i jakościowych (np. dane Gallup). Analizie poddano w sumie 50 odrębnych wskaźników, dotyczących m.in. śmiertelności niemowląt, przeludnienia, liczby zabójstw, dostępu do szerokopasmowego internetu w gospodarstwach domowych czy też jakości powietrza i tolerancji. Analizowane są czynniki, które wpływają na jakość życia. Najwięcej punktów w zestawieniu zdobyły regiony leżące w państwach skandynawskich. Trzy pierwsze miejsca należą odpowiednio do: Upper Norrland w Szwecji, Central Jutland w Danii i Capital Region of Denmark (Dania). W Unii Europejskiej nadal występuje duże zróżnicowanie poziomów rozwoju społecznego. Region, który znalazł się na czele rankingu, Upper Norrland, uzyskał 82,33 punktów na 100 możliwych, a południowo-wschodnia Bułgaria, która uzyskała najniższy wynik, zdobyła tylko 39,72 punktów.

Jak na tym tle wypadają polskie województwa? Najwyżej, bo odpowiednio na 193. i 194. miejscu zostały sklasyfikowane województwo pomorskie (60,52 punkty) i podlaskie (60,44 punkty). Podobny poziom osiągnęły m.in. francuska Korsyka, grecka Kreta, hiszpańska Andaluzja czy włoska Umbria, jak również kilka regionów czeskich i słowackich. Najniżej w rankingu spośród polskich regionów znalazło się województwo śląskie, które z 53,79 punktami znalazło się na 250. pozycji. Różnica pomiędzy najwyżej a najniżej sklasyfikowanym polskim województwem wynosi 6,73 punktów. Różnice w wynikach nie zależą wyłącznie od poziomu zamożności określanego wskaźnikiem PKB

na jednego mieszkańca. Są regiony o bardzo podobnej sile gospodarczej, a równocześnie całkowicie różnym poziomie rozwoju społecznego. Upper Norrland ma taki sam poziom PKB na jednego mieszkańca jak Bukareszt w Rumunii, natomiast pod względem postępu społecznego uzyskał o ponad 30 punktów więcej. Region oceniony najniżej (południowo-wschodnia Bułgaria) jest jednym z najbiedniejszych regionów UE, tymczasem województwo podlaskie uzyskało 20 punktów więcej, mimo podobnego poziomu PKB na jednego mieszkańca.

Źródło: I. Pichola, *Polskie województwa na średnim poziomie rozwoju społecznego w UE*, 12.10.2016, deloitte.com (dostęp 17.06.2021)

Wskaźnik SPI EU opiera się na trzech wymiarach: podstawowe potrzeby ludzkie, podstawy dobrostanu, a także możliwości rozwoju.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

« Najnowsze pomiary wskazują najniższy poziom SPI w regionach Rumunii i Bułgarii, a najwyższy w regionach skandynawskich i w Holandii. Postęp społeczny jest na wysokim poziomie także w Austrii, Niemczech, Luksemburgu, Irlandii i Zjednoczonym Królestwie. Dobrze wypadły Belgia, Francja i Hiszpania, choć niektóre regiony tych państw osiągnęły zdecydowanie gorszy wynik od reszty kraju. Niektóre regiony Grecji i południa Włoch uzyskały bardzo słabe

wyniki. Z kolei Estonia, kilka regionów w Czechach i wschodniej Słowenii uplasowały się dość wysoko, pomimo względnie niskiego poziomu rozwoju.

Źródło: *Określanie postępu społecznego*, ec.europa.eu (dostęp 17.06.2021).

Słownik

rozwój społeczny

jest ukierunkowanym procesem społecznym, w wyniku którego następuje ciągły wzrost pewnych istotnych dla danego społeczeństwa czy społeczności zmiennych

postęp społeczny

całościowy rozwój danego społeczeństwa w różnych dziedzinach życia społecznego, przybliżający je do określonego, wartościowanego pozytywnie stanu

współczynnik skolaryzacji brutto

wyrażony procentowo stosunek liczby wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia (w przypadku szkolnictwa wyższego 19-24 lata)

współczynnik skolaryzacji netto

stosunek (również wyrażony procentowo) liczby osób uczących się w nominalnym wieku kształcenia na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia

LHDI

(ang. Local Human Development Index) lokalny wskaźnik rozwoju społecznego

HDI

wskaźnik rozwoju społecznego, WRS – syntetyczny miernik opisujący stopień rozwoju społeczno-ekonomicznego poszczególnych krajów, opracowany w 1990 roku przez pakistańskiego ekonomistę Mahbuba ul Haqa

Film edukacyjny

Zapoznaj się z filmem edukacyjnym i wykonaj polecenia.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DDGZsDwCa>

Zróżnicowanie poziomu rozwoju społecznego Polski

Źródło: reż. K. Poznański.

Film nawiązujący do zróżnicowania poziomu rozwoju społecznego Polski.

Polecenie 1

Oceń, co jest najważniejszą przyczyną rozbieżności w rozwoju społecznym w poszczególnych regionach naszego kraju.

Polecenie 2

Korzystając z własnej wiedzy i dostępnych źródeł informacji, wymień przykłady działań na rzecz wyrównywania poziomu rozwoju społecznego w Polsce.

Grafika interaktywna

Polecenie 1

Spośród podanych współczynników wybierz jeden i przeanalizuj jego rozmieszczenie przestrzenne. W których województwach wskaźnik jest najwyższy, a w których najniższy? Zapisz, dlaczego tak uważasz i swoje argumenty przedyskutuj na forum klasy.

Polecenie 2

Przeanalizuj poniższe współczynniki. Na ich podstawie wskaż, które województwo według Ciebie odznacza się najwyższym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Współczynnik skolaryzacji

Współczynnik skolaryzacji brutto (%) w szkołach podstawowych w 2018 roku

Kraj: Województwo dolnośląskie

Wartość: 94.88

Kraj: Województwo kujawsko-pomorskie

Wartość: 93.73

Kraj: Województwo lubuskie

Wartość: 94.05

Kraj: Województwo łódzkie

Wartość: 95.95

Kraj: Województwo lubelskie

Wartość: 93.78

Kraj: Województwo małopolskie

Wartość: 95.56

Kraj: Województwo mazowieckie

Wartość: 98.96

Kraj: Województwo opolskie

Wartość: 94.14

Kraj: Województwo podlaskie

Wartość: 93.75

Kraj: Województwo podkarpackie

Wartość: 93.09

Kraj: Województwo pomorskie

Wartość: 94.99

Kraj: Województwo świętokrzyskie

Wartość: 93.58

Kraj: Województwo śląskie

Wartość: 96.32

Kraj: Województwo warmińsko-mazurskie

Wartość: 91.25

Kraj: Województwo wielkopolskie

Wartość: 97.51

Kraj: Województwo zachodniopomorskie

Wartość: 92.64

Ogółem dla Polski: 95,46%

Współczynnik skolaryzacji brutto (%) w gimnazjach w 2018 roku

Kraj: Województwo dolnośląskie

Wartość: 98.47

Kraj: Województwo kujawsko-pomorskie

Wartość: 99.99

Kraj: Województwo lubuskie

Wartość: 97.54

Kraj: Województwo łódzkie

Wartość: 103.31

Kraj: Województwo lubelskie

Wartość: 98.74

Kraj: Województwo małopolskie

Wartość: 100.06

Kraj: Województwo mazowieckie

Wartość: 107.45

Kraj: Województwo opolskie

Wartość: 97.17

Kraj: Województwo podlaskie

Wartość: 95.91

Kraj: Województwo podkarpackie

Wartość: 97.58

Kraj: Województwo pomorskie

Wartość: 102.55

Kraj: Województwo świętokrzyskie

Wartość: 100.66

Kraj: Województwo śląskie

Wartość: 100.93

Kraj: Województwo warmińsko-mazurskie

Wartość: 97.93

Kraj: Województwo wielkopolskie

Wartość: 104.42

Kraj: Województwo zachodniopomorskie

Wartość: 97.89

Ogółem dla Polski: 101,21%

Współczynnik skolaryzacji brutto (%) w liceach ogólnokształcących (wiek 16–18 lat) w 2018 roku

Kraj: Województwo dolnośląskie

Wartość: 53.99

Kraj: Województwo kujawsko-pomorskie

Wartość: 51.16

Kraj: Województwo lubuskie

Wartość: 47.46

Kraj: Województwo łódzkie

Wartość: 60.34

Kraj: Województwo lubelskie

Wartość: 55.77

Kraj: Województwo małopolskie

Wartość: 49.80

Kraj: Województwo mazowieckie

Wartość: 68.38

Kraj: Województwo opolskie

Wartość: 48.55

Kraj: Województwo podlaskie

Wartość: 54.96

Kraj: Województwo podkarpackie

Wartość: 49.40

Kraj: Województwo pomorskie

Wartość: 55.47

Kraj: Województwo świętokrzyskie

Wartość: 54.45

Kraj: Województwo śląskie

Wartość: 53.77

Kraj: Województwo warmińsko-mazurskie

Wartość: 49.83

Kraj: Województwo wielkopolskie

Wartość: 51.47

Kraj: Województwo zachodniopomorskie

Wartość: 51.44

Ogółem dla Polski: 54,91%

Współczynnik skolaryzacji netto (%) w szkołach podstawowych w 2018 roku

Kraj: Województwo dolnośląskie

Wartość: 92.92

Kraj: Województwo kujawsko-pomorskie

Wartość: 91.77

Kraj: Województwo lubuskie

Wartość: 92.12

Kraj: Województwo łódzkie

Wartość: 94.41

Kraj: Województwo lubelskie

Wartość: 92.63

Kraj: Województwo małopolskie

Wartość: 94.56

Kraj: Województwo mazowieckie

Wartość: 97.33

Kraj: Województwo opolskie

Wartość: 92.48

Kraj: Województwo podlaskie

Wartość: 92.55

Kraj: Województwo podkarpackie

Wartość: 92.29

Kraj: Województwo pomorskie

Wartość: 93.21

Kraj: Województwo świętokrzyskie

Wartość: 92.29

Kraj: Województwo śląskie

Wartość: 94.54

Kraj: Województwo warmińsko-mazurskie

Wartość: 89.21

Kraj: Województwo wielkopolskie

Wartość: 95.84

Kraj: Województwo zachodniopomorskie

Wartość: 90.19

Ogółem dla Polski: 93,85%

Współczynnik skolaryzacji netto (%) w gimnazjach w 2018 roku

Kraj: Województwo dolnośląskie

Wartość: 80.42

Kraj: Województwo kujawsko-pomorskie

Wartość: 80.47

Kraj: Województwo lubuskie

Wartość: 80.42

Kraj: Województwo łódzkie

Wartość: 84.67

Kraj: Województwo lubelskie

Wartość: 85.34

Kraj: Województwo małopolskie

Wartość: 87.38

Kraj: Województwo mazowieckie

Wartość: 86.12

Kraj: Województwo opolskie

Wartość: 80.55

Kraj: Województwo podlaskie

Wartość: 82.33

Kraj: Województwo podkarpackie

Wartość: 85.63

Kraj: Województwo pomorskie

Wartość: 80.18

Kraj: Województwo świętokrzyskie

Wartość: 83.76

Kraj: Województwo śląskie

Wartość: 82.51

Kraj: Województwo warmińsko-mazurskie

Wartość: 77.55

Kraj: Województwo wielkopolskie

Wartość: 85.66

Kraj: Województwo zachodniopomorskie

Wartość: 76.13

Ogółem dla Polski: 83,31%

Współczynnik skolaryzacji netto (%) w liceach ogólnokształcących (wiek 16–18 lat) w 2018 roku

Kraj: Województwo dolnośląskie

Wartość: 41.28

Kraj: Województwo kujawsko-pomorskie

Wartość: 35.83

Kraj: Województwo lubuskie

Wartość: 34.84

Kraj: Województwo łódzkie

Wartość: 45.93

Kraj: Województwo lubelskie

Wartość: 46.53

Kraj: Województwo małopolskie

Wartość: 41.74

Kraj: Województwo mazowieckie

Wartość: 53.92

Kraj: Województwo opolskie

Wartość: 33.76

Kraj: Województwo podlaskie

Wartość: 45.64

Kraj: Województwo podkarpackie

Wartość: 41.01

Kraj: Województwo pomorskie

Wartość: 40.74

Kraj: Województwo świętokrzyskie

Wartość: 42.75

Kraj: Województwo śląskie

Wartość: 40.76

Kraj: Województwo warmińsko-mazurskie

Wartość: 37.49

Kraj: Województwo wielkopolskie

Wartość: 38.68

Kraj: Województwo zachodniopomorskie

Wartość: 38.01

Ogółem dla Polski: 42,52%

Liczba lekarzy

Lekarze posiadający prawo do wykonywania zawodu medycznego (w osobach) na 10 tys. ludności w 2018 roku

Kraj: Województwo dolnośląskie

Wartość: 42.5

Kraj: Województwo kujawsko-pomorskie

Wartość: 32

Kraj: Województwo lubuskie

Wartość: 25.1

Kraj: Województwo łódzkie

Wartość: 47.2

Kraj: Województwo lubelskie

Wartość: 41.3

Kraj: Województwo małopolskie

Wartość: 39.8

Kraj: Województwo mazowieckie

Wartość: 49.9

Kraj: Województwo opolskie

Wartość: 26.4

Kraj: Województwo podlaskie

Wartość: 45.6

Kraj: Województwo podkarpackie

Wartość: 27.4

Kraj: Województwo pomorskie

Wartość: 39.5

Kraj: Województwo świętokrzyskie

Wartość: 30.7

Kraj: Województwo śląskie

Wartość: 39.6

Kraj: Województwo warmińsko-mazurskie

Wartość: 27.3

Kraj: Województwo wielkopolskie

Wartość: 33.2

Kraj: Województwo zachodniopomorskie

Wartość: 37.7

Ogółem dla Polski: 38,8 lekarza/10 tys. osób

Liczba widzów w kinach stałych

Widzowie w kinach stałych na 1000 osób ludności w 2018 roku

Kraj: Województwo dolnośląskie

Wartość: 1541

Kraj: Województwo kujawsko-pomorskie

Wartość: 1947

Kraj: Województwo lubuskie

Wartość: 1290

Kraj: Województwo łódzkie

Wartość: 1421

Kraj: Województwo lubelskie

Wartość: 993

Kraj: Województwo małopolskie

Wartość: 1466

Kraj: Województwo mazowieckie

Wartość: 2088

Kraj: Województwo opolskie

Wartość: 826

Kraj: Województwo podlaskie

Wartość: 1130

Kraj: Województwo podkarpackie

Wartość: 1036

Kraj: Województwo pomorskie

Wartość: 1765

Kraj: Województwo świętokrzyskie

Wartość: 977

Kraj: Województwo śląskie

Wartość: 1644

Kraj: Województwo warmińsko-mazurskie

Wartość: 1162

Kraj: Województwo wielkopolskie

Wartość: 1780

Kraj: Województwo zachodniopomorskie

Wartość: 1384

Źródło: licencja: CC BY 3.0.

Ogółem dla Polski: 1541 widzów/1000 osób

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie stat.gov.pl, licencja CC BY 3.0.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Anna Ruszczyk

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Zróżnicowanie poziomu rozwoju społecznego Polski

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres rozszerzony, klasa III

Podstawa programowa

XV. Zróżnicowanie społeczno-kulturowe Polski: regiony etnograficzne, poziom życia, zachowania prokreacyjne Polaków, zalety i wady życia na wsi i w mieście, cechy miast, zaangażowanie w działalność społeczną, preferencje wyborcze, partycypacja społeczna, ubóstwo, wykluczenie i solidarność społeczna.

Uczeń:

2) porównuje poziom życia ludności (w zakresie stanu środowiska, warunków mieszkaniowych, infrastruktury komunalnej, dostępu do kultury, oświaty i ochrony zdrowia) w wybranych regionach Polski.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- przedstawia pojęcia rozwoju społecznego i postępu społecznego,
- porównuje poziom życia ludności w wybranych województwach,
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu rozwoju społecznego,
- opisuje pozycję polskich regionów ze względu na poziom rozwoju społecznego na tle całej Unii Europejskiej.

Strategie nauczania: konstruktywizm, konektywizm

Metody nauczania: rozmowa kierowana, dyskusja, analiza SWOT, metody operatywne (praca z filmem edukacyjnym, grafiką oraz tekstem i danymi statystycznymi)

Formy zajęć: praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: tablica interaktywna/monitor dotykowy/tablety, e-materiał, atlas, arkusze papieru, pisaki

Materiały pomocnicze

Raport dotyczący opieki medycznej: swaid.stat.gov.pl (dostęp 17.06.2021).

Raport dotyczący szkół: swaid.stat.gov.pl (dostęp 17.06.2021).

Sompolska-Rzechuła A., *Zróźnicowanie rozwoju społecznego w ujęciu przestrzennym*, „Wiadomości Statystyczne” 2016, nr 1, s. 62–78.

Trwanie życia – tablice: stat.gov.pl (dostęp 17.06.2021).

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Nauczyciel inicjuje rozmowę kierowaną dotyczącą jakości życia: co rozumiemy pod tym pojęciem? co składa się na wysoki poziom jakości życia? czy jest to związane z poziomem rozwoju gospodarczego?
- Nauczyciel podaje temat i cele lekcji.

Faza realizacyjna

- Nauczyciel wprowadza terminy: rozwój społeczny i postępy społeczny.
- Przypomnienie mierników rozwoju społecznego, w tym HDI (blok tekstowy e-materiału); jak Polska w tym wskaźniku kształtuje się na tle innych krajów?
- Uczniowie dzielą się na grupy.
- Nauczyciel prosi uczniów, aby w grupach zapoznali się z filmem edukacyjnym.
- Uczniowie wypisują z filmu informacje dotyczące zróżnicowania poziomu rozwoju społecznego regionów w Polsce oraz przyczyn tego zróżnicowania.
- Dyskusja na forum klasy o przyczynach zróżnicowania i sposobach jego zmniejszenia.
- Wprowadzenie wskaźnika LHDI; krótkie omówienie mapy w e-materiale *LHDI w Polsce w ujęciu powiatowym* oraz wykresu słupkowego *LHDI ogółem według województw*.
- Nauczyciel zwraca uwagę na mapę zawartą w poleceniu 1. z części „Przeczytaj”; uczniowie analizują regionalny wskaźnik postępu społecznego UE (Polska na tle innych krajów UE).
- Nauczyciel rozdaje arkusze papieru i prosi, aby na podstawie analizy e-materiału (blok tekstowy, grafika) uczniowie opracowali analizę SWOT dotyczącą zróżnicowania

poziomu rozwoju społecznego w województwach Polski z uwzględnieniem podanych współczynników.

- Nauczyciel przypomina uczniom, na czym polega analiza SWOT (Jak jest obecnie? S – mocne strony; po ich określeniu uczniowie powinni się zastanowić, jak je wzmocnić; W – słabe strony: jak je zniwelować lub zmniejszyć. Jak będzie w przyszłości? O – szanse; określić czynniki pozytywne i zastanowić się, jak je wykorzystać do podniesienia poziomu rozwoju społecznego w Polsce; T – zagrożenia: określić czynniki negatywne i zastanowić się, jak im przeciwdziałać).
- Po zakończeniu analizy przedstawiciele poszczególnych grup referują wyniki pracy.

Faza podsumowująca

- Nauczyciel prosi uczniów, aby na podstawie mapy zawartej w poleceniu 1. (wskaźnik SPI EU) bloku tekstowego podsumowali pozycję polskich regionów ze względu na poziom rozwoju społecznego na tle całej Unii Europejskiej.
- Nauczyciel podsumowuje etapy lekcji, zestawiając je z założonymi celami – ocenia pracę uczniów, ich zaangażowanie.
- Uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami, mówią, co było łatwe, trudne, ciekawe, jakie są możliwości zastosowania zdobytej wiedzy.

Praca domowa

- Korzystając z map zawartych w grafice interaktywnej (e-materiał), określ współczynnik skolaryzacji i liczby lekarzy w Twoim województwie. Jak te wskaźniki wyglądają w porównaniu z innymi województwami? Jak wpływają na jakość życia ludności?
- Przeanalizuj informacje zawarte w poleceniu 1. w części „Przeczytaj”. Wyjaśnij, dlaczego tworzy się coraz nowsze wskaźniki w celu pomiaru poziomu rozwoju społecznego.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Film edukacyjny można wykorzystać w czasie lekcji dotyczących zróżnicowania jakości życia w wybranych regionach i krajach świata (zakres rozszerzony: XXII. 1, XXII. 7, XXII. 8). Film może być wykorzystany przez ucznia do samodzielnej nauki lub do utrwalenia wiadomości.